Ч. 9. (9840) Львів, неділя 10. вересня 1922. Почтову належність оплачено гуртом. Рік XL

ДІЛО

Виходить щоденно рано.

РЕДАКЦІЯ Й АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10., II. пов.
Конто почт. щад. 143 322.
Адреса тел.: „Діло—Львів“.
Нач. Редактор приймає від 10—11 год. передпол.
Рукописів редакція не звертає.

ПЕРЕДПЛАТА Місячно в краю 2000 Мп.
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 10 фр. фр., Італії 10 лірів, Німеччині 300 н. марок, Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. корон, Румунія 50 леїв, Болгарії 50 левів, Австрії 2 500 мп. Зміна адреси 100 мп.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації.

ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 80 Мп.

Видає: ВИДАВНИЧА СПІЛКА „ДІЛО“. Начальний редактор: ФЕДЬ ФЕДОРЦІВ

ВСЕНАРОДНЄ ВІЧЕ!

В неділю, дня 10. вересня о годині 12-ій в полудне у великій салі Товариства ім. Лисенка (вул. Шашкевича) відбудеться

ВСЕНАРОДНЄ ВІЧЕ

з денним порядком:

1) Реферат політичний — виголосить суддя Володимир Целевич.
2) Реферат про стан українського шкільництва — виголосить інсп. Іван Ліщинський.

Дозвіл на віче є, отже відбудеться невідклично.

НАРОДНІЙ КОМІТЕТ просить українське громадянство міста Львова о якнайчисленнішу участь.

Львів, 9. вересня 1922.

ЗА НАРОДНІЙ КОМІТЕТ:

МИХАЙЛО СТРУТИНСЬКИЙ *ВОЛОДИМИР ЦЕЛЕВИЧ.*

Львів, 9. вересня 1922.

На широкій арені.

До Женеви виїхала делегація галицького уряду під проводом п. д-ра Костя Левицького, щоби з нагоди Загального Збору Союза Народів порушити справу Сх. Галичини. Вправді Союз Народів вже два рази висловив свою однозгідну й авторитативну думку в цій справі, а саме: Рада Союза Народів, зібрана в Парижі 23. лютого 1921, ствердила, що Східна Галичина находиться під мілітарною окупацією Польщі та що вона лежить поза границями польської держави. Рада Союза Народів предложила свій звіт в цій справі Раді Амбасадорів та звернула увагу на конечність остаточного вирішення східно галицької проблеми. Сім місяців пізнійше, а саме 27. вересня 1921. Загальний Збір Союза Народів на внесення канадійського міністра п. Догерті одноголосно висловив бажання до великих держав Антанти, щоби вони остаточно вирішили правно державне становище Сх. Галичини.

Тепер втретє заговорить про Сх. Галичину Загальний Збір Союза Народів. Дві справи стоять на порядку нарад біжучої сесії Союза Народів: ненарушування границь держав, що є членами Союза Народів і уневажнення незареєстрованих договорів. Вправді Сх. Галичина безпосередньо не є членом Союза Народів, та членами цього тіла є великі держави Антанти, суверени Сх. Галичини. Мировим договором в Сен-Жермен з 11. вересня 1919. р. перейняла Велика Антанта формально всі суверенні права над Сх. Галичиною. Найвища Рада Мирової Конференції дня 8. грудня 1919. визначила тимчасову границю між Польщею й Сх. Галичиною. Договором в Севр з 10. серпня 1920. заключеним між великими державами Антанти і сукцесійними державами визначено границі цих останніх, а між ними й границі між Сх. Галичиною з одного боку і Чехословаччиною, Румунією і Польщею з другого.

Границь Сх. Галичини, котра остає під суверенністю великих держав Антанти, не пошанувала Польща, також член Союза Народів, переводячи новий адміністраційний поділ східно-галицької території в той спосіб, що тзв. львівським воєвідством обняла не лиш північно-західні повіти Сх. Галичини, але й кілька повітів польської державної области. Тим способом Польща самовільно знесла границю між Сх. Галичиною і Польщею, поставила Сх. Галичину на становище звичайної польської провінції, нарушила права великих держав Антанти, себто нарушила границю території, сувереном котрої є Антанта. Держави Антанти, що вели війну в імя великих кличів людскости, в імя прав народів, що крівавилися за право і справедливість, хіба не проминуть мовчки цього наглядного нехтування підписаних ними договорів, ігнорування і кпин з їх прав і з їх волі.

Також і друга справа, справа незареєстрованих в Союзі Народів договорів, дасть нагоду представникам заступлених в Союзі Народів держав видвигнути справу Галичини. Як відомо, великі держави Антанти, покликуючи Польщу до державного життя на основі права про самоозначення народів, в основі нового порядку европейських справ, у версальськім договорі (стаття 87) застерегли собі визначення східних границь Польщі. Покликана до державного життя Польща дала свою згоду на всі постанови цього трактату. Та мимо зобовязання польський уряд постійно саботує 87. статтю версайльського трактату і то в далеко більшій мірі, як це робить Німеччина. Ярким прикладом противного духови 87. статті поступовання є визначення границь між Польщею і Совітською федерацією рижським миром з марта 1921 р. Польща, член Союза Народів, заключила мир з нечленом цього міжнародного тіла, нехтуючи постанови великих держав Антанти, членів Союза Народів. Що більше! Всупереч обовязуючим трактатам в Сен-Жермен і в Севр — польський уряд і польська дипльоматія інтерпретує рижський договір в той спосіб, що на його основі Східна Галичина увійшла в склад Польщі, стала інтегральною частиною польської держави. Хоч як односторонною і безосновною є ця інтерпретація, бож ані Совітська Росія, ані Радянська Україна не може ніяким чином розпоряджуватися Галичиною, котра ніколи до Росії не належала, то все таки Польща після заключення неважного з точки погляду міжнародного права рижського трактату почала переводити у Сх. Галичині акти, які може доконувати тільки правова державна влада. Польський уряд вправді пробував легалізувати рижський договір. П. Скірмунт перед генуенською конференцією віднісся окремою нотою до держав Антанти з домаганням признати важність і легальність рижського договору. Це саме домагання висунув він і в Генуї. Та з цього нічого не вийшло. Навіть Франція, союзниця і протекторка Польщі лиш загально признала конечність вирішити справу східних границь, але відмовилася санкціонувати рижський договір. І то з двох причин. Легалізація й санкція рижського трактату булаб рівнозначна з посередним визнанням совітів de iure, а одночасно невиповненням 87 статті версайльського трактату, иншими словами: захитанням версайльського трактату, реалізацію котрого до мініятурних дрібниць якрав обстоює Франція.

З Женеви доходять вістки, що на Загальнім Зборі Союза Народів буде порушена справа Сх. Галичини. Очевидно, така міжнародна інституція, завданням котрої стояти на стороні права, не може мовчки поминути нарушення того права з боку одного свого члена. А й великі держави Антанти мусять вирішити своє становище в цій справі, мусять привернути обовязуючу силу підписаних ними трактатів. Польський уряд, перевівши поділ Сх. Галичини на воєвідства з думкою затерти границю між Польщею і Сх. Галичиною, розписавши вибори до польського сойму і сенату також на території антантської суверенности і приготовлюючи якусь воєвідську автономію для воєвідств з мішаним населенням, — значно посунув справу вперед. Прецінь не можна допускати, що Союз Народів, як сторож обовязуючих трактатів, і держави Антанти, як суверени Сх. Галичини, перейдуть до порядку над „суверенними“ актами Польщі.

На широкій арені заговорять про Сх. Галичину і може тепер Загальний Збір Союза Народів приневолить вкінці держави Антанти остаточно вирішити справу Сх. Галичини та привернути в нашій країні право і справедливість, — основні принціпи життя і розвитку населення Сх. Галичини.

Велика Україна.

Поновні масові арешти серед Українців у Києві. — Арешт Єфремова, Чехівського і ин.

Між 15—20 серпня ц. р. відбулися знову „обиски“ та арешти визначніщих Українців у Києві. Між иншим арештовано: акад. Сергія Єфремова, проф. Володимира Чехівського (бувшого премієр міністра), та акад. Корчак-Чепурківського, декана українського відділу медичного факультету Медичного Інституту у Києві. Арештування цих трьох визначних Українців тим більш цікаве, що перший з них, а саме Сергій Єфремов мав залізний лист від Раковського, який забезпечував його перед усякими обисками та арештами; Володимир Чехівський по переконанням і по своїй діяльности в останні часи завзятий ворог антанти і усіх цих українських сусп. формацій, які орієнтувалися на Антанту, між иншим і Петлюри, а за те прихильник комуністичної партії і большевизму, і тільки переконання релігійні стримували його від офіційного вступлення в ряди комуністичної партії. Третій з них, а саме акад. Корчак Чепурківський, зовсім політикою не займався, ніодна з влад, істнуючих на Україні, досі не чіпала його. Одиноким переступством в теперішні часи було хиба це, що він був деканом медичного факультету українського відділу.

Дивним явищем при тому є це, що арешти відбулися навіть у Українців, являючихся або ідейними комуністами, або явних симпатиків комунізму.

Гулий Гуленко і Палій.

З достовірного жерела подають нам: Відомий повстанчий отаман Гулий Гуленко попав в Одесі в руки большевиків. Його перевезено до Харкова.

Повстанчий отаман Палій ле-

жить ранений в шпиталі в Чернівцях. Про його операції на Україні подавала недавно польська преса. Підчас цих операцій Палія ранено і він продістався до Чернівців.

При зміні адреси просимо не забувати подати і попередню свою адресу.

Союз Народів.

Справа Австрії.

Секретаріят Союзу Народів оголосив таке звідомлення: Рада Союзу Народів на тайнім засіданню просила австрійського канцлера Зайпля пояснити деякі місця його промови. На явнім засіданню д-р Зайпль і міністр закордонних справ д-р Ґрінберґер давали жадані пояснення. Рада Союза Народів займалася відтак справою методи трактовання австрійського питання. На тім засіданню Рада вибрала Комітет зложений з представників Англії, Франції, Італії, Чехословаччини і Австрії. Рада Союзу дала Комітетови повносласть покликувати в деяких випадках заінтересованих держав австрійським питанням представників, які входилиб одночасно в склад Комітету.

Перше засідання цего Комітету відбулося в пятницю 8 ц. м.

Засідання фінансового Комітету.

Аг. Авага подає таке звідомлення секретаріяту Союзу Народів: Фінансовий Комітет, на засіданню яке відбулося дня 5. ц. м. продовжував дальше свою працю в справі подвійного оподаткування і фіскальної евазії при чому стверджено тісну звязь, яка заходить між цими двома питаннями. Комітет рішив звернутися до Англії, Бельгії, Голяндії, Італії і Швайцарії з проханням визначити одного знавця в податкових справах. Згадані знавці могли би зібратися в найблизшому часі для розгляду практичних можливостей міжнародньої співпраці, яка мала би усунути недомагання що виходить з фіскальної евазії і подвійного оподаткування.

Комітет для розгляду австрійського питання.

ПАТ. доносить з Женеви, що Рада Союзу Народів вибрала Комітет для розгляду австрійського питання.

Представники міжнародної преси у канцлера дра Зайпля.

Б. К. доносить з Женеви: Після тайного засідання Союзу Народів, прийняв австрійський канцлер д-р Зайпль представників міжнародньої преси і на питання одного з італійських денникарів заявив, що його подорож до Праги, Берліна і Верони була тільки підготованням до теперішного засідання Союзу. Тепер треба надіятися, що визначні державні мужі, як Бальфур, Буржоа, Аното зрозуміють конечність негайної розвязки австрійських питань. Крім того метою подорож канцлера було бажання познайомитись з опінією союзників. Вкінці треба би обговорити можливости на випадок невдачі акції Союзу.

Міністр Ґрінберґер заявив, що для санації Австрії треба приблизно 15 міліонів фунтів стерлінгів.

Справа Угорщини

ПАТ. доносить з Женеви: На шестім засіданню політичної Комісії Союзу Народів обговорювано справу приняття Угорщини до Союзу. Для цеї справи вибрано окрему підкомісію, до якої, увійшли пп. Людон, д-р Бенеш Фишер, Фортуля, Аното, Імперялі і Мотта.

Побільшення числа мандатів.

„Пті Парізієн“ доносить з Женеви, що дійшло правдоподібно до порозуміння в справі побільшення числа непостійних членів Ради Союза Народів з 4 на 7. Мала антанта, держави Скандинавії і латинська Америка одержали би мандат Гіманса. Певною є також кандидатура Бенеша.

15 вересня с. р. здержується висилку часопису всім П. Т. передплатникам, що залягають з передплатою.

Завдання української еміґрації.

Еміґрація — це процес гниття відірваних від свого матірнього ґрунту людських душ. Це гниття творить біль з якого можуть вийти великі діла важні на цілі століття в історії народу. Треба тільки зрозуміти це і взятися до праці над собою і над публичною справою“.

Д-р Осип Назарук.

Всяка еміґрація — це ненормальне явище національних, економічних зглядно міждержавних відносин. Безперечно — це незвичайно важко покидати свій рідний край, своїх найблищих. Та нераз відносини складаються так, що неможливо цього обминути. В такому невідрадному становищі найшлася була й галицько-українська та велико-українська еміґрація, яка тепер живе розсіяна по ріжних краях та державах Европи, Америки, Африки та Азії.

Підчас коли американсько-українська еміґрація, живучи там від довшого часу суцільною масою, творить нові економічно-культурні важні осередки та являється новою опорою в змаганнях українського народу і як така вона ще довгі літа виконуватиме свої високі завдання, — то еміґрація в Европі, не говорячи вже про инші еміґрації, являється тільки випливом переходової стадії нездорових повоєнних відносин і з приверненням нормальних обставин вся вона негайно верне в рідний край.

Не дивлячись на це, коли наступить та бажана хвиля, українська еміґрація особливож в Европі повинна витворити цінности, які зможуть подати духову поживу не тільки нашим сучасним братам і сестрам під ріжними займанщинами, але також і цілим грядучим поколінням.

Не забудьмо, що свого часу польська еміґрація крім гнилі і сварок, цього неґативного обяву всякої еміґрації, — видала величню літературу, яка опісля здвигнула душу сучасної польської нації. Якраз на еміґрації повстали найбільші твори польської літератури.

На еміґрації і блуканині створив жидівський народ свої святі книги, якими досі держиться і охороняється від смерти.

І сучасна російська еміґрація звернула увату найперше на видання культурних цінностей, в першій мірі старих, новійших та сучасних клясиків російської літератури, мистецтва, шкільних підручників, педагогічних творів, найгарніщих виборів з поміж світової літератури і тепер дає змогу як загально вже відомим, так і молодим своїм авторам творити нові цінности для культурної скарбниці російського народу.

І треба признати — це одинокий спосіб, яким еміґрація може принести в дарі свому народови великі діла, такі великі, що ними житимуть опісля цілі покоління. Бо еміґрація — це проба сили кождого народу в нещастю і допусті. Це можна і треба віднести особливо до українських відносин та до завдань української еміґрації в Европі.

Довголітня світова війна, страшна революція і всі лихоліття чужої окупації знищили зовсім всі українські придбання друкованого слова. Українські клясики є тепер рідкістю, шкільні та педагогічні підручники в дуже невистарчаючій скількости, ще менше придбано матеріялу з чужих літератур, а численні сучасні наукові та літературні твори лежать в рукописах, не маючи змоги появитися друком, виконати свої завдання та дати матеріяльну змогу авторам продовжувати дальші праці.

Зрозуміла це українська еміґрація в німецькому центрі — в Берліні і постановила використати цей час свого добровільного вигнання для позитивної творчої праці в напрямі, вказаному иншими еміґраціями, приноровлюючись до духових життєвих запотребовань українського народу та використовуючи до цього здобутки сучасної культури й новітньої техніки.

Видавництво „Українське Слово“ в Берліні (спілка зареєстрована з обмеженою порукою), постановило виповнити ту проґалину в українському культурному життю та дати українському громадянству по змозі по відносно найдешевшій ціні українських клясиків, антольоґії українських письменників, шкільні підручники для народніх, виділових, середніх та вищих шкіл, педагогічні твори, твори загальної культурної вартости світової літератури, книжки для шкільних та народніх бібліотек, твори наукові, про культуру та мистецтво — а в дальшій меті видавництва є печатання творів су-

МИХАЙЛО РУДНИЦЬКИЙ.

У Британському музею.

Між кількома дуже нецікавими вулицями одної з найстарших дільниць Льондону стоїть будівля, до якої прямують цікаві з найдальших закутин світа, щоби поглянути на найстарші останки людської культури. Вони йдуть у музей перш усього тому, що відвідування музеїв належить до репертуару нашої сучасної культури. Британський музей є єдиним у свойому роді предметом на світі, предметом, який вберігає в собі тисячі єдиних у свойому роді предметів, і годі. Як кожний музей, це перш усього: кладовище слави, — приваблива місце для прощі. Пошаною для померших висказуємо свою потребу безсмертности. Коли входимо між 44 йонські колюмни, думки наші зринають супокійно як голуби під цею святинею; коли виходимо з неї обважніла голова гуде як найблизчі вулиці.

Провідники, катальоги та підручники не поможуть нам, а радше навпаки: пошкодять, коли по кількох відвідинах схочете зберегти в своїй памяти найважливійші здобутки Британського музею. В такому музею нема найважливійших здобутків. Усе те, що в ньому є — силкується дати якесь загальне враження про минулі померші культури. Історик добуває цілу психольоґічну теорію з одної грецької вази, з куска дверей коптійської церкви, з одної асирійської плоскорізьби. А ми перед румовищем грецького дому, асирійської палати, або єгипетських гробів майже не думаємо про те, що ось це менш-більш усе, що може полишитися з довговікового культурного надбання могутніх народів. Стоїмо на побоєвищі, куди прийшли на те, щоби відтворити собі картину колишньої війни. Замісць реву гармат подув вітру між хабузям, — замісць людської метушні дикої, як звіряче бажання жити ціною чужої смерти — трохи костей та заліза.

Рефлексії про химерність індивідуальної слави, які можуть навіяти гроби у Вестмінстері змовкають супроти останків слави цілих народів. Тут в найкращій світовій книгозбірні найдете безліч творів, які змінять почування вашої індивідуальности; переходячи від одного до другого, можете найти згодом нитку, яка доведе вас до найстарших слідів людського істнування, як до рідної спадщини, якою можна жити...

Але тут можете розпортати в собі ще инше почування. Невжеж ворота святинь, малюнки на стінах дому, проби, різьби для прикрас, посуда, а навіть фрагменти [illegible] творів дають [illegible] приблизне [illegible] влення про фо[illegible] вигаслої [illegible]ття? Чи колиб нині з нашої культури, стертої землетрусом полишилося усе оброблене каміння, залізо, глина та дерево — чи те, що кожний з нас переживає як своєрідність сучасної культури могло би бути схоплене нащадками?

Байдуже про ріжниці між колишньою сутю культур і нинішньою нашою оманою: Єгипту, Вавилону, Греції та Риму. Важливо те, що суть сучасної культури може стати оманою навіть для людини задуманої між музейними стінами. Нелегко втихомирити своє „я“ рефлексією, що вся мета нашого істнування буде збережена в якійсь частині матеріяльної форми, яка перейде в музей духової культури нащадків. Ніяка матеріяльна та духова форма суспільного життя, в якому беремо участь, не в силі промовляти таким голосом безсмертности, щоби цей голос міг заглушити всі індивідуальні бажання та потреби — ці хвилини, яким кажемо: Verweile doch, du bist so schön. В цьому „людському, аж — надто — людському“ оклику невмірущого епікуреїзму є відповідь для бажань та потреб безсмертности: де є місце для одиниці між музейними останками мистецтв, ремесл, звичаїв та релігій полишених віковими могутніми народами? Хто з нас нині заздрить бальсамованій мумії єгипетської царівни, якої тіло заховалося на протязі кількох тисяч літ краще ніж найтривкійші будівлі? Деякі з нас були би р[illegible] колиб могли бачити свої тво[illegible] полицях бібліотеки Британськ[illegible] музею — ніким не тикані книжк[illegible]. А врешті: час нищить щора[illegible] більше ледачий сучасний папір[illegible] бібліотекарі передбачують мен[illegible]ли всі книжки, які не будуть видані наново — щезнуть безслідно. І одночасно друкарні цілого світу родять з кожною дниною що раз більше творів.

З усім тим: навіть такі, як я, пересиджували цілими годинами в цьому найбільшому европейському музею та найбільшій бібліотеці — пишуть статті про них. Пишуть на те, щоби найти кількох читачів, які годину пізнійше покористуються цілим часописом, (де буде видрукованих ще 10 инших статей на сторазь актуальнійші теми!) для щоденної фізіольоґічної функції. Чужа фізіольоґія не завсіди перешкоджає нашій психольоґії. Тисячі сиднів, зігнувшись у три погибелі, просиджує роками у бібліотеці Британського Музею часто над якимсь одним автором, над одним відломком завмерлої старовини. Їх психольоґія не є в гіршім порядку, ніж наша з вами, читачу, коли цікавість або глибша духова потреба веде нас до музею. І ми ставимо собі питення, на які не маємо відповіди, і ми маємо відповіди, на які не поклали собі запитів. Коли кепкуєте в дивовижі і понури, які перетворюють кров у чорнило, згадайте, що все є книжкою. В якійнебудь формі виявляється ваша життєва енерґія, — ви відчуєте енерґію инших людей та записуєте власну. А що писане слово є нині найважшою формою, бо найбільше доступною — не читайте, а оглядайте музеї.

Важко і тут. Всі останки святинь, домів, мистецтв, ремесл та звичаїв є лише книжками, з яких

часних українських письменників та вчених.

Видавництво „Українське Слово" в Берліні вже встигло випустити біля 30 більших і менших творів на ріжні теми.

Поруч клясиків і сучасної белетристики видавництво задумало видати однотайну **„Граматику української мови"**, беручи за основу приписи Української Акад. Наук, та обширний твір **„Ортографічний словник"** на взір німецької „Deutsche Rechtschreibung", без яких то підручників не зможе обійтися ніяка українська школа, ніяке українське тов., та і загалі всякий: що або сам має до діла або цікавиться українськими друкованими справами.

Крім того видавництво може увійти в зносини з педагогічними та шкільними організаціями для видання всякого рода шкільних підручників, що в Берліні з огляду на добір технічних засобів і широко розвиненої діяльности видавництва дасться перевести розмірно скоро, найдешевше і під зверхнім виглядом найкраще.

Таким чином українська еміграція в Німеччині зможе використати свій час для витворення духових цінностей, які не тільки матимуть вартість в сучасний час, але також становитимуть моральну підвалину у всіх культурних змаганнях і в майбутньому.

Початок вже зроблений. Видавництво „Українського Слова" в Берліні вступило на певний шлях невміручої культурної праці, тої найважнішої основи відродження всякої нації.

Іван Герасимович.

Присилайте складки на пресовий фонд на кн. ч. 30.000 в Союзі Кредитовім, Львів, — — — Ринок 10. — — —

З Волині.

Вигнанці з Волині.

Дня 6. серпня ц. р. в м. Кремінці на Волині відбулись надзвичайні загальні збори уповноважених кремінецького Союзу кооперативів, які після докладу п. Грабова та пояснень пп. Трепета, Романченка, котрих перед тим староста Робакевич хотів вислати з Кремінця, щоби не допустити їх виступати на зборах, зрозумівши злочинне поступовання в діяльности правління в складі пп. Панкевича, Малявського, Алешкова, то потакання тим злочинам з боку Надзірної Ради, головою котрої був п. Рей, теперішний заступник бурмістра м. Кремінця, винесли громадське недовіря правлінню і Раді, та обравши нове правління і Раду Надзірну, призначили спеціяльну ревізію над попередною діяльністю правління Союзу, надавши право запросити для ревізії експертів.

Така постанова справа загорожувала лавою підсудних для бувших членів правління та Ради і не могла не турбувати „правлінських" родичів та приятелів, які найшли собі хлібні місця в кремінецькому старостві на посадах референтів.

Отже дня 8. серпня ц. р. рано поліція без ордерів заарештувала пп. Грабова, Трепета, Романченка та п. проф. Біднова і представила перед ясні очі п. Робакевича, старости кремінецького, де цілком по середньовічному вчинено з ними розправу.

П. староста, стукаючи кулаками по столу, став вимагати від них підписання виготовлених ранійше карт азилю.

Підкресливши примусовість цего акту, проф. Біднов і п. Грабов підписали, а пп. Трепет та Романченко категорично відмовились підписати карти азилю.

Після того всі чотири були відправлені на постерунок, а звідтам по черзі (не івши нічого до 5 години), під ескортою поліції по кватирах за річами, після чого знову повернули до постерунку поліції.

О год. 9 вечером всіх в супроводі 4 піших та кількох кінних поліціянтів з п. комісарем на чолі, відправлено на дворець, звідки пп. Грабова та Біднова, під охороною поліціянта, відвезено до м. Макова, що в 30 верстах від залізничого шляху Варшава—Остроленка, а п. Трепета та Романченка, також під охороною, до м. Остроленки.

Висланим до Остроленки пп. Трепету і Романченкови вручили приготовані для них карти азилю лише по прибуттю до Остроленки.

Ці документи свідчать про ясне і виразне нарушення закону п. кремінецьким старостою.

В них тим атраментом, яким підписувався п. Робакевич (видно сама референтка не посміла) в §. 10 „Data przybycia do Polski" написано „po 12/X 1920", а у п. Романченка переправлено з „przed" на „po")— хоть наші документи, стверджені польськими властями, свідчили противне. Словом, п. Робакевич захотів того і воно мусіло бути так!

Більше того: для прискорення справи карт азилю приходили фальшиві свідоцтва про прищіплення холєри, бо без того не вільно виїздити з Волині.

Так вивезли вигнанців з Волині.

На вигнанні вислані опинились в дуже важких умовах, без майже жадних засобів, без можливости знайти роботу в чужій стороні, засуджені на голод і холод.

Один з висланих подав прохання про дозвіл йому виїхати за кордон; в цьому йому відмовлено.

З огляду на це, що одинокий аргумент п. Робакевича, кремінецького старости, до висилки прибуття висланців після 12/X 1920 р. остаточно впав з одержанням ними з Варшави від поліційних комісаріятів засвідчень, що мешкали вони в Варшаві 3. червня місія 1920 р., ухвалили звернутись ще раз до українських і польських кооперативних організацій та до польського міністерства внутрішних справ з просьбою протестом проти заслання.

В разі ж дальшого зволікання справи — протести будуть передані до міжнародних організацій.

Але вже тепер, з огляду на важкий матеріяльний стан та кліматичні умови (болотне повітря), ухвалено звернутись через Центральний Український Комітет в Річипосполитій Польській до Міжнародного Червоного Хреста з проханням о уділення матеріяльної та медичної допомоги.

Політичні спекулянти.

Революція 1917 р. поруч з ідейним елементом, який ніс ліпші гасла, не мало висунула на громадське поле й иншого елементу, елементу не чистого на руку і в моральному відношенню, який дбав не про добро суспільности, не про кращі ідеали, а лише про своє „я", який користаючись ріжними переходовими ментами, спекулював, як ще й зараз спекулює політично, набиваючи кишені за рахунок своїх темних братів, одягаючи, коли це вигідно і для своєї кишені потрібно, подерту свитку цих братів.

Багато такого елементу є ще й зараз на українських землях в межах Польщі. І очевидно, не даром працює така публіка — має заплату за свою працю.

Скажемо дещо про волинських „політичних спекулянтів", до діяльности яких ми трохи придивились:

1. Кажуть, що п. Дмитро Бабенко, голова Рівенського лжекооперативного С-зу, наприклад, встиг отримати якусь допомогу на боротьбу з дорожнечою, хоч, правду кажучи, чи треба було б видати якомусь відповідному чинникови допомогу на боротьбу з цим лжекооперативним Союзом на чолі з п. Бабенком.

2. П. Михайло Панкевич з Кремінця, якого збори уповноважених Кремінецького Повітового С-зу кооперативів нагнали 6. VIII. ц. р. із становища голови Управи цього Союзу, висловивши громадське недовіря, встиг стати на чолі Банку Людового в Кремінці і кажуть, що має деякі милости від банку.

3. П. Лех Роман, з дідичів кремінецького повіту (зараз без землі, бо пропив і програв її) досить мідно засів на становищі референта самоврядувань при старостві, хоч сам Росіянин. Все це за те кажуть, що ум'є виступати в ролі „репрезентанта" людности кремінецького повіту, хоч людність ця менш всього знає п. Леха, а як і знає, то з такого боку, за що нагнати варта його.

4. П. Трохимлюк Василь з Почаєва, на Кремінеччині теж має заплату за працю „по репрезентації" української людности Волині. А саме кажуть, що якесь польське політичне угруповання виставляє навіть його кандидатуру в посли до сойму.

В сей час, коли незадовго український нарід може стати до урн, ми мусимо голосно назвати таких репрезентантів, щоби цим допомогти своїм меншим братам киями нагнати самозванних „репрезентантів", сказавши: „Геть політичні спекулянти!" *Г.*

кожний зупиняється на менш-більше доступній йому. Та перед входом у кожну із саль, скільки книжок треба прочитати, щоби при збиранні в ній памятки прокинули в нас зацікавлення для життя, яке складалося не з самих різьблених портретів, не з самих колон святині, не з самих ваз, гем, теракоти або саркофагів! У Британському Музею почуваємо, що ціла наша історична та клясична гімназійно-університетська освіта, складена з розкинених дат, прізвищ і граматичних правил, виринає в памяти немов загробна тінь знищеного життя, перед яким стаємо з катальогом у руці. З таким самим безсиллям дітваків гляділи ми на текст Лівія або Плятона, зазираючи в антикварський переклад. Крізь археольогію та мітольогію нема змоги доглянути психольогії чужої культури, коли на цю культуру вчили нас глядіти крізь призму археольогічної мітольогії.

Коли зупиняєтся в салях поодиноких книгозбірень Британського Музею, — у книгозбірні Grenville, Королівській або відділі рукописів — можете згадати, що поруч, у читальнях робітних витрачується не менше терпцю, волі, а може й таланту, ніж колись авторами цих творів, які нині заповнюють неодній людині ціле її життя: процес і мету її життя.

Психічний процес, який звязує цікавість сучасної людини з римськими бюстами, з фрагментами святині Дияни, з Ельджінським мрамором або Мавзолеєм — такий процес в силі навіть життя людини перетворити в археольогію або мітольогію. І все це задля розяснення питання про психічний процес, який зродив згадані твори.

Потреба зрозуміння людини людиною лежить на дні її найбільше творчих починів. Усі форми любови і слави живуть нею; навіть сліпа боротьба за істнування шукає у неї помочі. Не є вільні від неї навіть ті, для яких сучасне життя є надто розкинене, щоби вони могли в ньому почуватися як у музею, а музеї є надто систематичні, щоби вони могли в ньому доглянути ворухання життя. Вони (чи то пак ми) новоприїзджаючі пересічні мандрівники ідуть (себто ідемо) перш усього до музеїв, бо на катальогованих предметах незбагнутих культур краще зупиняти свою увагу, ніж на розкинених предметах сучасної культури.

Инколи треба цілої картини кількох померших культур, щоби доглянути клаптик сучасної. Иншим разом: учений не в силі зрозуміти ні клаптика з померлої культури, не маючи перед очима картини цілої сучасности. Музей стає церквою вченого, як церква стає музеєм віруючого. Ми — мало вчені і мало віруючі залюбки цікавимося археольогією в церкві і трібуємо молитись у музею. Одні з нас моляться туг до мистецтва сумніваючись: чи душа є безсмертною, инші віруючи, що безсмертним стає людський дух у матеріяльній формі.

Так каже народня честь!

I.

Прошу помістити отсю заяву: Тернопільське староство письмом з дати Тернопіль 31. серпня 1922. число 212/12. повідомило підписаного, що його заіменовано членом обводової виборчої комісії. У відповіди на се письмо підписаний вніс резигнацію з члена виборчої комісії з тої причини, що справа Галичини дефінітивно досі невирішена і що цілий український народ не бере участи у виборах до варшавського сойму і сенату.

А з огляду на се, що можуть підписаного ошибочно поміщувати в польських урядових часописах як члена виборчої комісії, тому підписаний просить помістити заяву, що як карний член українського народу піддається приказови одноголосної ухвали Міжпартійної Ради, а спеціяльно постанови Трудової Партії, як її член і жадної участи в виборчій акції не бере і не буде брати.

Тернопіль, дня 6. IX. 1922 р.

Антін Кунько,
господар в Чернелеві руськім, повіт Тернопіль.

II.

Прошу помістити отсю заяву: Тернопільське староство письмом з дати Тернопіль 31. серпня 1922. ч. спр. 212/12. повідомило підписаного, що його заіменувало членом обводової виборчої комісії.

На се письмо підписаний вніс резигнацію з члена виборчої комісії з тої причини, що справа Галичини дефінітивно досі не полагоджена і що цілий український народ не бере участи в виборах до варшавського сойму і сенату.

А зоглядуна се, що можуть підписаного ошибочно поміщувати в урядових часописах як члена виборчої комісії, тому просить підписаний помістити сю заяву, що як карний член Української Радикальної Партії піддається приказови ширшого партійного заряду і заявляє, що не бере і не буде брати ніякої участи у виборчій акції.

Семко Кінах.

Преса.

„Робітник" про чесько-польські відносини.

Центральний орган П. П. С „Робітник" в останньому числі констатує, що чесько-польські відносини дуже погіршилися. Автор статті закидує Чехам переслідування Поляків, імперіялізм, шовінізм, нетолеранцію, словом усі гріхи, якими так грішить і Польща. Стаття кінчиться так: „Замість безпосередно порозумітися з Українцями у Східній Галичині і узглиднити їх слушні національні домагання, Скрімунти волять заключувати з Чехами дого-

вір, щоби Українцям нічого не дати. А кінчиться тим, що Українців відпихаємо від Польщі, що справа Східної Галичини не затрачує міжнародного характеру, а Чехи щораз більше зазначують ворожість супроти Польщі".

Як бачимо, медові місяці польсько-чеського договору скінчилися.

Дописи з краю.

Болехівщина.

З культурного життя в Болехові.

Громадяне Болехова пережили в місяці серпні кілька милих хвиль. Філія Українського Товариства охорони дітей в Болехові влаштувала 9. і 20. серпня ц. р. „Два дні української дитини". На програму цього свята складався діточий вечір і „діточий фестин". Діточий фестин через непогоду не міг відбутися, відбувся тільки „діточий вечір". Програму діточого вечера виповнили вистава „Печер" й чарівної „Лісової казки" і вправи дітей вільноруч і лентами. Вечір зробив на громадянство незвичайно миле враження. Все гарно вражало точністю солідністю й знаменитим підготованням. Найбільше таки подобалися вправи дітей, які громадянство Болехова мало змогу перший раз бачити.

Дня 27. серпня ц. р. драматичний кружок читальні „Просвіти" в Волоськім Селі (ad Болехів) відограв дві комедійки: „Медвідь" А. Чехова і „Які хорі — такі доктори" Фредра. Обі вистави перейшли цілком добре. Деякі ролі були виведені знаменито. Молодий кружок задумує в осінні і зимові вечері виступити з дальшими представленнями — в чому треба побажати йому тільки якнайкращих успіхів.

Крім цього в місяці серпні відбулися в Болехові два українські фестини, з яких дохід призначено на українські ціли.

— Тр. —

Бишки-Потік, пов. Бережани.

Перед війною наше село належало до найсвідоміщих сіл в повіті, однак з приходом війни завмерло все національне життя; селян виселили, майно зрабували, хати розібрали на окопи. Опісля люде вертали знеірені, зломані. Щойно з приходом в наше село молодого пароха о. Романа Береста повіяло иншим духом. Усильна праця над відновою церковного і громадянського життя не пішла на марно, бо 3. IX ц. м. заходом пароха відновлено читальні „Просвіти" в Бишках і Потоці в присутности повіт. організатора д-ра Бемка з Бережан. Наша читальня є двайцятьсемою з ряду відновленою читальнею в повіті. В міру оживлення читальняного руху, піде черга на відновлу Січей в обох селах. *Участник.*

ВП. Передплатників в Чехо-Словаччині просимо отсим складати передплату за наш часопис в Банку Чеських Легіонів в Празі на конто Видавн. Спілки „Діло" у Львові, а нас повідомити листівкою. — *Адміністрація.* 1—4

РІЖНІ ВІСТИ.

Засідання французької міністерської Ради.

„Пті Парізієн" доносить, що Поанкаре повернув вже до Парижа і скликав негайно засідання кабінетної Ради.

Католицькі держави не годяться на проєкт Бальфура.

„Осерваторе Романо" заявляє, що католицькі великодержави не згодяться на проєкт Бальфура в справі Палестини, бо в тому випадку піддано би святі місця під владу комісії, де католики були би в меншости і де пршав би провідник, котрий буде правдоподібно протестантом.

Греки ставлять опір.

„Дейлі Мейл" доносить, що Греки змінивши свою армію стараються ставити опір турецьким військам. Союзники продовжують свої старання, щоби довести до завішення оружя.

Успіхи турецької армії.

З Адани доносять: Наступ Турків продовжується. Греків поражено і зайнято Алляше ір. Турецькі відділи появилися недалеко Оедеміш загрожуючи грецькі зади. Сотки тисяч Греків втікає перед Турками.

Англія посередником.

ПАТ. доносить з Риму: В грецьких кругах кружляє вістка, що Англія підїнялася інтервенції в справі завішення оружя між Грецією і Туреччиною. Витворилося загальне переконання, що Греція не може згодитися на переговори, коли Туреччина буде на далі домагатися звороту Адріянополя або Тракії на полудне від Маріци. В італійських кругах задивляються скептично що до інтервенції союзних держав в тій справі.

Заворушення в Пенджабі.

З Індії доносять до Бордо про великі заворушення в Пенджабі. Заряджено скріплення поліції і вислано військову допомогу.

Шліть жертви на будову памятника на могилі Леся Мартовича до Пов. То-ва Кредитового „Віра" в Раві Руській.

Польські вибори і Східна Галичина.

Всі найвищі політичні чинники галицько-українського народу, а саме: Українська Національна Рада, Українська Міжпартійна Рада, Ширший Народній Комітет української трудової партії, Ширший Заряд української радикальної партії, Управа української християнсько-суспільної партії, Управа української соціяльно демократичної партії та Руський Виконуючий Комітет — постановили не брати участи у виборах до польського сойму і сенату.

Годиться з натиском зазначити, що виборча абстиненція відноситься як до самого виборчого акту, так і до всіх вступних підготовань до виборів. Не від речи буде згадати, що у виборах, як і передвиборчих актах можуть брати участь тільки горожане польської держави, а Східна Галичина згідно з твердженням Ради Союза Народів лежить поза границями Польщі.

ТЕЛЕҐРАМИ.

Грецькі невдачі.

Царгород. (ПАТ.) Передні грецькі сторожі відступаючи, посунулися о 40 км. від Смирни.

Париж. (ПАТ.) Авас. Звідомляють, що емір Афганістану переслав Мустафі Кемалеви паші гратуляційну телеграму з приводу побіди турецьких військ над грецькими.

Грецьке заперечення.

Берлін. (ПАТ.) Тут. грецьке посольство заявляє, що вістка про втечу короля Константина з Атен неправдива.

Справа перемиря.

Льондон. (ПАТ.) Відповідь французького правительства на англійське предложення відносно перемиря між Грецією й Туреччиною, яка наспіла до Форін Офісу, заявляє, що французьке правительство годиться на конечність зробити кінець кровопроливови та що підопре навязання переговори між воюючими сторонами.

Кандидатура Бенеша.

Женева. (ПАТ.) В справі виборів до Ради Союза Народів пише „Трібін д'Женев" про кандидатуру Бенеша, яко таку, що має найбільші вигляди.

Французька нарада міністрів.

Париж. (ПАТ.) Сьогодня відбулася нарада міністрів і держ. підсекретарів під головуванням Пуанкаре. Предметом нарад були справи заграничної політики Франції.

Димісія грецького кабінету.

Атени. (ПАТ.) Кабінет подався до димісії. Король поручив утворення нового кабінету Калогеропулосови.

Турки заатакують Мезопотамію.

Льодон. (ПАТ.) „Івнінг Стендерд" звідомляє, начеб Турки задумували заатакувати Мезопотамію. Ця вістка заворушила дуже весь Льондон. З иншого жерела наспіла вістка про горячкову діяльність, яка дається запримітити в англійських військових осередках Мезопотамії.

НОВИНКИ.

— **Громадяне міста Львова! Памятайте, що 10 вересня, в неділю в салі Театрального Ім. Лисенка о год. 12-й відбудеться Всенародне Віче! Обовязком кождого Українця явиться на цім першім українськім вічу підчас ниходатих останніх років.**

— **Горить!** „Gazeta Codzienna" нотує нових 7 випадків пожеж на фільварках Східної Галичини за один день. Так наприклад в Тахани згоріло збіже на фільварку Бартманського. Шкода виносить 12 міліонів марок. В тім самім часі на фільварку в Несухах згоріло 7 великих стирт збіжа і стодола з рільничими машинами, загальної вартости 80 міліонів. В селі Сілець Беньковий спалено одну стирту. В Камінці Струмиловій невідома рука підложила огонь під фільварок бурмістра Позняського і спричинила шкоду 10 міліонів. У фільварку Журатин коло Буска трьох паліїв пробувало підложити огонь під фільварок, але слуги в домі дідича прогнали підозрілих осіб, не встигли їх зловити наслідком темноти. Паліїв було трьох і всі повтікали. Так само на фільварку коло Сільця Беньківського невідомі особи хотіли підпалити збіже, але їм не удалося. В селі Тахані підозріла рука підпалила будинки війта Полчка Езеніцкого. Ціла стодола із великими запасами збіжа, 6 коней і 8 коров, все це згоріло до тла. Як подає „Gazeta Codzienna" будинки війта підпалили українські „хлопи" із помсти за те, що війт стягав силою данину. Шкода виносить 40 міліонів. З тих сімох випадків підпалу поліції не удалося зловити ані одного виновника. „Gazeta Codzienna" знов апелює до совісти поліції, домагаючись, щоби „на сміх викрити хоч одного злочинця і справника саботажу". Розуміється, що всю вину за підпали складає цей поліційний свисток на Українців.

— **Арештовання в Стрию.** Минулого тижня в Стрию арештовано 24 Українців, яких до тепер держиться в поліційних арештах. Мимо знесення виїмкового стану, стрийська поліція не респектує конституційних постанов, згідно з якими арештований повинен до 48 годин бути звільнений або відставлений до суду.

— **Найшов виновника!** По відомих атентатах в Яворові оповіщено з великим розголосом в місті, що прийде „славний поліційний пес Прінц" зі Львова, який певне викриє виновника. Жадібні сензації Яворівці зібралися в означенім дни юрбою на ринку, щоби достойно повитати поліційного героя зі столиці і діждатися справдішної сензації, бо „Прінц" ведений своїм вродженим в поліційнім окруженню скріпленим гончим нюхом кинувся з великою злістю на пана старосту. Поліція з трудом уратувала старосту від лютої собаки. — *Свідок.*

— **Одностороння рівність.** Кураторія львівського шкільного округа видала до Дирекцій українських гімназій строгий розпорядок, в котрім взиває їх під особистою відповідальністю провірити, чи усі учителі українських гімназій мають кваліфікацію до викладів в польській мові, а як би хто її не мав має до 6 місяців доповнити іспит з польського. Не запитує однак Кураторія, чи учителі Поляки в українських гімназіях мають кваліфікацію з української мови. Не питають, бо знають, що її ні один Поляк не має! Ta io co innego!

— **Процес Федака.** „Kurjer Lwowsk" доносить, що до процесу Федака зголосилося до тепер 64 оборонців. Розправа потрвае 12 днів.

— **Передвиборча агітація.** В Жулині пов. Стрий, жандармерія переводить насильно якісь передвиборчі списи осіб від 20 літ. Хто відмовляється від візнань, того арештують. Дня 4. вересня арештовано Стефана Кравця і С. Турика. Арештовано також війта за те, що не хотів іти в село списувати людей. При тім не обходиться без насильства, знущань і переслідувань селян, що виразно виявляють свій опір проти виборів — **Свій.**

— **Власний дім у подарунок.** Нещодавно Камянецький Український Університет урочисто святкував 30-літній ювілей наукової діяльности декана фізико математичного факультету цього університету професора Петра Бучинського (був. проф. Одеського у-ту). Місцевий совітський Комхоз зробив ювілятові цінне підношення: подарував у власність власний дім професорови у м. Камянці Подільському.

— **Непорозуміння.** Шовіністична польська організація „Rozwój" закликала шумними відозвами мешканців Львова, щоби дня 7. вересня о год. 8. веч. явились на стації повитати гостей з Вільна, які мали приїхати на „Тарґі Всходнє". І справді на стації явилось сотки осіб ласих на щоденні паради, прийшли дами з цвітами, оркестр „Сокола" і т. д. Коли надїхав потяг, товпа почала співати „Nie damy", а тимчасом на нещастя заявив кондуктор, що з Вільна не приїхав ніхто. Музика заграла „siarczystego" марша і сконстернована товпа вертала болотами до дому, нарікаючи на несолідних гостей кресових із Вільна.

— **Переклади „Chwili".** Орган східноґаліцийних сіоністів „Chwila" подає час до часу голоси української преси в справі Східної Галичини. На жаль переклади „Chwili" не завсіди вірні і точні. Наприклад в останньому числі помістив цей орган статтю „Діла" п. з. „Автономія". Речення: „марні є зусилля

(Дальший тяг „Новинок" на стор. 6 тій.)

ЛІТЕРАТУРНИЙ ВІСТНИК.

„Українське народне мистецтво".

З приводу виставки українського мистецького промислу, яку недавно відкрито в Берліні у віденській „Модерне Вельт" з вересня н. р. поміщено під пов. заголовком статю, яку наводимо в дослівному перекладі:

Мистецтво Українців, які замешкують південний схід Европи, а належать до старого славянського племени, протягом розвитку національної культури досягло високого рівня. Два є жерела, які орошували його ріст: живе життєрадісне успособлення народу та плодовитий, многобарвний і широколінійний пейзаж його батьківщини. До цього причиналася передовсім славянська природа, що органічно зрослася з обома елементами, приводячи їм мотив туги і мелянхолії, а далі елемент Азії, що в змінчивих перипетіях української історії свідомо чи несвідомо унаглядовував свої многогранні впливи. Не є це мабуть малою заслугою українського народнього мистецтва, що воно зуміло усі ті найріжнородніщі впливи зібрати в одно і перетворити в гармонійну, самобутню цілість.

Чужі мотиви перенимано тут скоро і перетворювано до того, що вони ставали інтегральним складником українського народнього мистецтва. Коли оглядаємо це безбереже вишивкових і ткальних мотивів українського кустарництва, то нас очаровує гармінія і спокій зразків, яка недивлючись на багатство свого кольориту і орнаментальної композиції, помимо недолізнання змінених азійських елементів, помимо ріжнородности ужитих технік, заєдно викликає враження цілости, без всякої пересади. В порівнанню зі середуще- і південно-німецьким народнім мистецтвом, яке також любить сильний і яркий кольорит, вражає українське народне мистецтво при вжиттю тихже засобів о много зрілійше, дякуючи старанному вимірови краскових переливів. Таким чином ця мистецька зрілість, яка ніде не допускає до слова пустої крикливости, виявляючи рівночасно великий смак в зіставленню красок і ужиттю фігур, є неоспоримою прикметою українського мистецтва, яке тим самим і ріжниться від племінно спорідненого зі собою народнього мистецтва Росії.

До тогожприєднується ця життерадісність і змисловість, яка вміє найти веселий мотив навіть в нахилі до безболісної мелянхолії, державчись оподаль від тьмавої містики і болючої рефлексії російського народнього мистецтва. Як жива блакить українського неба і мерехтливе золото незміряних українських піль, що зєдналися в гру українських національних кольорів, так насичений красками красвид в парі зі щасливим успособленням народу утворювали і націховували чаром українське народне мистецтво. Цю характеристичну прекмету можна в рівній мірі ствердити і на українській пісні.

З вище сказаного ясно, що в першу чергу узглядновано ті области мистецької творчости, в яких могли проявитися в усій своїй ширині життєрадість і захоплення краскою. Є це область вишивок і ткання. Через те й український народній, головнож жіночий, одяг вражає нас особливим багатством вишивок.

А що нема випадку, щоб один мотив був повторений, чи наслідуваний, то багатство вишивкових мотивів являється безмірно широким, не дивлючись на варіації певних основних мотивів, яких праджела заводять нас в старі дохристіянські часи. Коли візьмемо під увагу факт, що більшість населення України вживає ткании і полотен власного виробу, що навіть вишивкова волічка виробляється дома після оригінальних рецепт, то щойно тоді усвідомимо собі цілість цього промислово - мистецького подвигу.

Такуж ріжноманітність завважуємо і в области ткання. Багатство краски і форми, яке ніде не буває ярким і крикливим цхує ті вироби домашного ткання, які подекуди нівчому не уступають орієнтальним. Внутрішну обстановку української хати характеризують якраз ті рушники і килими домашнього виробу. Весь домашній промисл, що на рівні з російським донині остає іще найцінніщою областю українського промислу взагалі, виявив себе і в різьбі в дереві, якої кращі твори ні в чому не уступають вартости і оригінальности найкращих зразків мистецтва Балкану. Естетичне почування українського народу проявляється в орнаментуванню деколи зовсім маловажних, непомітних предметів. Спеціяльна техніка інтарзії, яка дозваляє накладати скляні перли, мосяжні, мідяні і срібні орнаменти на деревляні вироби, досягає в парі з орнаментальною різьбою задивляючих успіхів.

В порівнанню з середуще ні мецьким народнім мистецтвом, яке послугується яркою розмаловкою обстанови, в українському народньому мистецтві висовується на перший плян різьба і інтарзія, які вражають спокійнійше і смачнійше. Це мистецтво находить приноровлення і в архтекурі, особливо в церковній, де багатство матеріяльних засобів дозваляє на широке мистецьке вививання. Уживаний в греко-орієнтальних церквах іконостас дає нагоду для розвинення орнаментальної і фігурної скульптури; дуже інтересним являється дослід того, як то в сільських церквах переформовуються льокальні мотиви в релігійно архтектонічні.

Під знаком такжеж високого мистецького розвитку стоїть український металевий промисл. Особливого рівеня досяг шкіряний промисл. Шкіряні торби, пояси і цілі частини одягу покриті багатою орнаментикою, зложеною зі шкіряних і металевих окрас.

Не має на Україні ні одної области промислу не торкнутої змаганням до мистецької досконалости. *М. Ф.*

Рецензії і замітки.

Юліян Павликовський: ЗЕМЕЛЬНА СПРАВА У СХІДНІЙ ГАЛИЧИНІ. Короткий історичний і економічний огляд земельного питання, та сучасний його стан. Передрук з Літ.-наук. Вістника, 20 ст.

Земельна справа як на Приднiпрянській так і Придністрянській Україні є одною з найбільше актуальних справ. І це тому, що Україна є хліборобським краєм, де $^{4}/_{5}$ всього населення займається хліборобською справою. А коли ще взяти під увагу велику гідність і придатність української землі для хліборобської справи, як глибокий чорнозем, богатість жиру — органичних річей, та високу спосібність втягувати ріуму вогкість, що головним чином і сприяє високій її родючости, то можна лише пожаліти, що нашими вченими так мало до цього часу писалось про цей найголовніщий чинник народнього господарства нашого краю.

Науково-обєктивно, як бачимо, починає працювати на цьому полі молодий український вчений Ю. Павликовський і головно старається освітити зі всіх боків земельне питання на Галицькій Україні, де воно так запутане, як ні в одному з країв Европи. Цілий ряд його невеликих розвідок про земельну справу вказує, що це найболючіще питання українського народу в його Галицькій волости він старається засувати та підійти до нього з умінням фаховця і найти шляхи до виходу з так ускладняючоїся з кождим днем справи.

Книжка Ю. Павликовського „Земельна справа у Сх. Галичині" хоч правда невелика, але дає нам повну і цілком закінчену картину як в історичному так і економічному значінню про ту трагічну справу, яка мусить лежати важким каменем на серці кожного свідомого Українця.

І дійсно хіба це не велика трагедія хліборобського краю, коли ще в минулі часи „$^{7}/_{8}$" загалу сільського населення в Галичині позбавлені були можности прожити з жнива з посідаючої землі", що трудно зустрінути навіть в державах Зах. Европи з високорозвиненою інтефікацією рільної господарки. Так наприклад в Німеччині (перепис 1907 р.) число сільського населення до 2-х гектарів складало 58 прц., у Франції (1892) до 1 гект. — 30 прц., в Англії (1908) до 2 х гект. — 21 прц. і т. д., а в Спол. Шт. Америки (1900) до 4 гект. — всього лиш 4 прц. Щож торкається В. України, то там пересічна площ землі на одно селянське господарство по с. г. перепису в 1916 році виносила 8 десятин, а володіння до 5 десятин числили до 37 прц. зі всьої селянської площі. А вже в 1917 р. процент селянського землеволодіння далеко побільшився за рахунок всіх неселянських земель (царські, скарбові, поміщицькі, монастирські і т. д.), які українське селянство одержало після Універсалів Української Центральної Ради в своє власне користування без жадного викупу і тримає цю землю в своїх руках і по сьогоднішний день. Ясно, що після наведених чисел землеволодіння Галицького селянства не надається до жадного порівнання.

Ми знаємо, що в сільському господарстві недостаток в ріллі мож на поповнювати скотарством, як це робиться в деяких країнах Зах. Европи. Але ця справа в Сх. Галичині після обчислень п. Павликовського виглядає ще більше скандально від першої. Так наприклад „за пасовискові серв**і**тути одержав український селянин ще в 1890 р. як „еквівалент" таку малу площу пасовиск, що на 1 морг еквіваленту припадало 72 штуки селянської худоби". Теж саме і в лісовій справі. Словом і в цій справі український селянин в Галичині є ще більше безрадний, як у першій.

Але вся ця трагедія українського селянства Галичини закінчується в книжці п. Павликовського страшним фіналом. То многолітне очікування селянства на полагодження своєї земельної нужди, вся та надія на рідну землю враз впадає. Всі ті зайшлі дідичі, які ще мають велику земельні посілости і на які лише її числив наш селянин, не маючи надії втримати їх в своїх руках, спроваджують на ці остатки чужинців-кольоністів і розпарцельовують поміж ними цю землю і цілком витискають від неї українське селянство, яке має такий страшний земельний голод.

Роблючи коротеньке резюме, ми можемо лише винести подяку шановному авторови „Земельної справи" за те, що розкрив нам очі на переживаючу нашим селянством страшну трагедію.

Автор як видно має ерудицію, цілком опановує науковим методом і після цього можна лише побажати, аби друге видання цеї книжки було трохи розширене і більш приступно написане могло прислужитися вже для більших студій аграрного питання і с.-г. економіки Галицької України.

Надіємось, що кожний український патріот буде рахувати своїм обовязком простудіювати цю цікаву книжку п. Ю. Павликовського.

І. Шимонович.

Мистецька хроніка.

З Гуртка Діячів Українського Мистецтва.

Дня 7. ц. м. відбулося під проводом п. голови П. Холодного чергове засідання „Гуртка Діячів Українського Мистецтва" з таким дневним порядком: 1. Відчитання протоколу з попереднього засідання; 2. Ліквідація Української Мистецької Виставки; 3. Справа нових членів: 4. П тро Павлівська церква у Львові; 5. Инші роботи; 6. Помешкання „Гуртка" на Ялівци; 7. Збірник „Мистецтво"; 8. Біжучі справи.

По одобренню протоколу з попереднього засідання і принятю до відома листа п. М. Федюка в якому він з принціпіяльних зглядів заявляє своє виступлення з „Гуртка", передано справу ліквідації Української Мистецької Виставки контрольній комісії, зложеній з пп. Юрія Магалевського і Володимира Січинського. До слідуючого засідання мають бути виготовлені письма з подяками інституціям і особам, які піддержали „Гурток" в його праці над реалізацією Виставки. По причитанню заява пп. скульптора Андрія Коверка і маляря Леоніда Перфецького принято обох в дійсні члени Гуртка. Рівночасно постановлено, що усі дотеперішні члени, як і ті, що приймати муться в будучому, обовязані зложити до рук секретаряту свою автобіографію зі спеціяльним підчеркненням своєї праці на полі мистецтва. П. голові Холодному доручено переговорити з п. Пещанським в справі його приступлення до Гуртка.

Те саме доручено місто-голові О. Лушпінському у відношенню до архитекта Романа Грицая. В справі розмалювання Петропавлівської церкви у Львові, яка по думці „Гуртка" мусить бути розмальована українськими артистами в українському, зразковому стилю, порішено ждати на ініціятиву з боку церковного комітету. П. Холодний вреферував ряд пропозицій з якими до нього звертаються ріжні паро хіяльні уряди і церковні комітети та висловив думку, що праця повинна бути розділена поміж членів „Гуртка".

„Товариство охорони дітий і опіки над молодіжю" в особі о ради. Лициняка звернулося до голови „Гуртка" з пропозицією відступлення для його членів віллі на Ялівци. „Гурток" приняв пропозицію до відома, рішив висловити великодушному Товариству письменну й устну подяку, та приділив запропоновану віллю пп. Ковжунови і Січинському до замешкання.

З огляду на пізну пору і неприготованість дальших рефератів рішено відложити їх до слідуючого засідання, яке відбудеться в помешканню „Гуртка" на Ялівци дня 14. ц. м. о год. 5. з полудня. На цьому засідання закрито.

В обороні прав перекладчика.

Від поета Володимира Самійленка одержуємо таке письмо з проcьбою о поміщення: Високоповажний Добродію Пане Редакторе! Маю честь просити Вас довести до загального відому через посередність Вашої газети, що на пе-

рекладеній мною на українську мову і надрукованій пєсі Ж. Молієра „Тартюф“ через недогляд не зазначено застережень моїх, яко перекладача, прав. Цим заявлю, що права свої на переклад цієї пєси, яка скрізь без мого відома виставляється, я застерігаю не тільки в цілому, але й в окремих репліках і виразах і осіб, які малиб замір виставляти зазначену пєсу в мойому перекладі, прохаю звертатися безпосередньо до мене за дозволом по адресі: почта Стриганці Товмацький повіт, село Милованє.

Львів 8. IX. 1922.

З правдивим поважанням
В. Самійленко.

На чужині.

Українська еміграція розсіяна по богатьох землях, позбавлена майже всяких відомостей про свої окремі групи та і взагалі тих інформацій, потреба в яких так болюче відчувається в українського громадянства на чужині.

Щоб заповнити цю прогалину і дати звязки розпорошеним часткам еміграції, виникла в Українського Центрального Комітета думка видати календар-альманах української еміграції.

Переведення цієї думки взяв на себе гурток літераторів в складі: Павла Зайцева, Вячеслава Прокоповича, Олександра Саліковського і ин. під загальною редакцією В. Прокоповича.

Календар має вийти під назвою „На чужині“ в листопаді ц. р. Калядар має такий зміст: 1) Загально-календарні відомости. 2) Установи урядові. 3) Центральні громадські організації. 4) Політичні обєднання. 5) Установи наукові і культурно-освітні. 6) Церква. 7) Преса і видавництва. 8) Мистецтво. 9) Професійні організації. 10) Студентські організації. 11) Економічні організації. 12) Робітничі спілки і групи. 13) Чужоземні благодійні установи. 14) Найпотрібніщі емігрантські відомости.

В частині літературній уміщено статті, що освітлюють взагалі життя української еміграції по ріжних землях, життя війська, стутентства, життя церковне, літературне, мистецьке і видавничий рух, а також статті характеру загального, присвячені вияснению потреб і завдань еміграції та посмертні згадки.

Книжка має бути оздоблена вирунками, портретами, фотографіями, репродукціями з картин, картами і діеграмами.

Адреса: Warszawa, Aleja Róż 6. m. 9. Redakcyja Kalendarza.

Бібліографія.

„ГЕЙ НЕ ДИВУЙТЕСЬ!“ Воєнні пісні. Львів 1922. Видавництво „Світанок“. Ст. 16. 16°.

„ГОСПОДАРСЬКО-КООПЕРАТИВНИЙ ЧАСОПИС“. Орган Комітету Організації Кооператив і офіціяльний орган Краєвого Союза Ревізійного Р. II. ч. 1. Львів 1. вересня 1922. Виходить два рази на місяць. Зміст: Від редакції. Сила нації. В справі взаємовідносин Спілок і їх Союзів. Порядок злиття двох або більше кооператив в одну кооперативу. Як обчисляти торги в крамниці. Припоручення і поучення Краєвого Союза Ревізійного. Податки, що тяжать на кооперативах. Протокол з конференції представників кооператив станиславівського округа. Курси рахівників. Допись з Рудок. Пенсійний Інститут. Рецензії. Від адміністрації. Ціни грошей і збіжа. Оголошення.

Федір Дудко: „ГРІХ“. Драматична картина на 1 дію. (Додаток до „Театрального Мистецтва“ ч. 6). „Театральна Бібліотека“ Вип. 16. 1922. Ст. 16. 16°.

Дмитро Николишин: НОВОРІЧНА КАЗКА“. Сценічна поема. Коломия 1922. „Дрібна Книгозбірна“ ч. 1. Ст. 16 16°.

„ПИСЬМО З ПРОСВІТИ“. Рік IX. ч. 35—36. Львів. 1. вересня 1922. Зміст: *І. Кревецький*: Чому ми не маємо своєї державности? *О. Саліковський*: Волинсько-українська суспільність в боротьбі за державність. *Г. Юртик*: Довбай гора. *М. Возняк*: Про славного українського мудрця Грицька Сковороду. *С. Сірополко*: Роля бібліотекаря. Дописи. По Україні. По світу. *Д-р Е. Лукасевич*: Недуга. Жертви. Що читати. Вісти з „Просвіти“. Оголошення.

Петро Сосенко Молодший: ПРО СЛАВНОГО УКРАЇНСЬКОГО ЛИЦАРЯ ІВАНА СІРКА. Істор. розвідка з картинами. Видавництво „Живі Гроби“. Львів 1922. Ст. 48. 16°.

„ПЕРША КНИЖЕЧКА“ до читання для українських дітей. Видавництво шкільних книжок. З картинами: *О. Куриласа, О. Кульчицької і А. Манастирського.* Львів 1922. Ст. 96. 8°.

„ТЕАТРАЛЬНЕ МИСТЕЦТВО“ Рік І. Вип. VI. Львів 15. вересня 1922. Зміст: *Г. М.*: Як служити театральному мистецтву. *Демчук Теофіль*: Галицькі театри на Великій Україні в 1919—1920 рр. Діточий театр. Книжки надіслані до видавництва. Аматорський театр. Дописи. Хроніка. Оголошення.

Марія Штелілівна: ЗА СКЛЯНОЮ СТІНОЮ. Львів 1922. Діточа Бібліотека „Світа Дитини“ кн. 19. Ст. 32. 16°.

Музичні твори.

В. Безкоровайний: УКРАЇНСЬКА РАПСОДІЯ на скрипку з фортепяном. Львів-Тернопіль 1922.

Йогож: РОЖЕВИЙ КВІТЕ! Сольоспів з фортепяном. Тамже.

...тих, що марнують так потрібну Польщі енергію на полову“ переложено так: „Marne są wysiłki tych, którzy marnują tak potrzebną Polsce energ ę na polowanie“. Тим способом повстають часом доволі гумористичні непорозуміння, які можуть впровадити в блуд читачів „Chwili“.

— **Ревізії на Чорній біржі.** Дня 7. вересня львівська поліція счинила нагінку на спекулянтів Чорної біржі. Між иншим в молочарні Якуба Готліба при вул. Станислава задержано богато біржевиків, корі побачивши поліцію викидали чужу валюту на підлогу. Так сконфісковано сотки долярів, німецьких марок, франків і ніхто з біржевиків не хотів признатись власником тих грошей. Так само при вул. Зеленій ч. 14. в молочарні сконфісковано поважні суми закордонної валюти і то навіть в золоті. Анальогічні ревізії переведено і в инших льокалях і криївках львівських біржевиків.

— **Випадки.** В Рогатині Василь Бабій розбираючи найдену ручну гранату спричинив її ексальозію. Граната поранила тяжко необережного хлопця, якого зараз відвезено до лічниці. Михайло Тесляк столяр, який працював при будові павільонів „Таргуф Всходніх“ забавлявся з Замхуцким. Підчас забави Замхуцкі пхнув Тесляка ножем у плечі і тяжко поранив його. — В селі Верховичі під Гусятином парубок неулічимо хорий підрізав собі бритвою горло.

— **Крадіж у церкві.** В Гонятичах пов. Львів злодії украли в ночи з церкви золоті чаші і инші церковні дорогоцінности.

— **Опера через радіо-телефон.** В першорядному готелі в Санфранціско побудовано в їдальній салі радіо-телефон, так, що гості підчас вечері можуть слухати концерту чи опери. Так само гості, спочиваючи в ліжках готелю, можуть при помочи радіо-телефону слухати концертів чи опери, не потребуючи після подорожи чи праці трудитись висиджуванням в театральних салях.

— **Оригінальний памятник.** Для пошанування памяти письменика Джек Лондона в Каліфорнії зорганізувався комітет, який замість памятників будує в ріжних містах великі будинки, де будуть міститися публичні бібліотеки.

— **Довговічні Американці.** Після останньої статистики в Зєдинених Державах північної Америки живе тепер 3500 осіб, які числять більше як сто літ від уродження.

— **Господиня папи римського.** Гісторія Ватикану нотує перший випадок, що провід над господаркою папи римського віддано в руки жінки. Теперішний папа спровадив до Ватикану стару служницю своєї померщої матери і поручив їй всі справи свойого господарства. Кардинали протестували проти того, але папа не послухав протестів і служниця обняла свій обовязок господині Ватикану.

— **Ще метрики.** Один з парохіяльних урядів Перемишлянщини дістав таке письмо: L. 8563. Przemyślany, dn a 3. sierpnia 1922. Do Gr. kat. Urzędu parafialnego. W odpowiedzi na tamtejsze p smo z 10. 5. 1922 L. 61/22 zawiadamiam, że na podstawie orzeczenia Trybunału Adm. z 16. I. 1901. L. 483 i 484. „proboszcz katolicki w swoim charakterze jako prowadzący metryki jest funkcjonarjuszem państwowym, który podlega władzom politycznym, zatem jest obowiązany spełniać polecenia przełożonej Władzy. wydane w granicach jej zakresu działania“. — Wedle zaś orzeczenia Trybunału Adm. s dnia 29. 4. 1904 L. 4435. „Proboszcz katolicki, o ile chodzi o prowadzenie metryk stanu, jest funkcyonarjuszem państwowym, podległym władzom politycznym i obowiązanym spełnić polecenia tej przełożonej Władzy, wydane w granicach jej zakresu działania“. Z tego wynika, że Starostwo w sprawach metrykalnych, jako Władza przełożona ma prawo wydawać podległym funkcyonarjuszom, do których i tamtejszy proboszcz należy, polecenia, wobec czego należy zaniechać objawów tęsknoty za niedopuszczalnymi dzisiaj zwrotami: „es wolle“ i t. p. — a natomiast wykonywać ściśle polecenia. w których nie kryje się — zresztą — nic ubliżającego. — Starosta: B ł o c k i.

— **Спека в Альпах.** Цего року в Альпах панувала така спека, що сніги стопилися навіть на верхах гір, які десятки літ покриті ледами. Це спричинило лявіни, від яких згинуло богато осіб.

— **Музей голосів.** В Берліні засновано т. з „Музей Голосів“. Цей музей збирає і репродукує голоси славних письменників, вчених та воєнних героїв. Плити із голосами славних людей витворені так — що охоронені від ушкоджень на 10.000 літ. Музей є міжнародний, а кождий славний чоловік якого небудь народу коли загостить до того музею, то там його фотографують і копіюють голос на плитах грамофонів, щоб передати його для дальших поколінь.

— **Харчові карти в Америці.** Промислова кріза і страйки викликали нужду і дорожнечу, так що в Західній Віржінії і Пенсильвенії запроваджено харчеві карти, а прокормленням дітей і безробітних занялися окремі комітети та організації.

— **Ціна ґазет у Відни.** У Відни коштує один примірник ґазети 750 корон.

— **Редукція преси в Німеччині.** Наслідком дорожнечі в Німеччині припинено видання 144 щоденників.

— **Управа Національного Музею** (вул. Мохнацького 42) запрошує отсим львівське Громадянство на відкриття вистави збірки В. Пещанського в неділю 10. вересня. Пояснення про техніку українського килимарства і іконописи подаватимуть гостям що години від 10—2. кустос Музея і В. Пещанський. — Вступ 1000 мп. Причинки на уплату решти ціни купна за збірку прийматиме каса Музея.

— **Вистава збірки В. Пещанського** (українські килими, ікони) в Національному Музеєви, вул. Мохнацького 42, відчинена щодня від 10—2 год. за вступом 500 мп., катальоґ 200 мп. В неділю за вступом 1000 мп. в поясненнями кустоса і власни збірк.и 1—?

Рух в українських товариствах.

Зі Сокола-Батька.

„Хвилі фізичної тугости се найгарнійші хвилі в історії нашого народа“ — так говорив свойого часу д-р Ст. Рудницький. І не лише у нас. Гляньмо на Германців. В 1810 році прабатько німецької руханки Ян організує в Берліні перші вправи, а за 3 роки Німці скидають ненависне французьке ярмо. А чи Седан був би можливий, колиб вони не були виховали тим способом 3 покоління?

Чехи від 1863 року при помочи сокільської організації виховали себе до тої міри, що не лише здобули державу, але і вміють нею кермувати.

У всіх державах кладуть велику вагу на фізичне виховання своєї молоді і своїх горожан. Треба їм бо горожан не тільки освічених, але перш всього здорових, які вміють н е л и ш е н ь п р и к а з у в а т и, а л е і с л у х а т и, що не кириняь між собою, а доцінюють вагу лучности, відважних і здібних віддати вітчині все.

У нас в тім напрямі працюють Січи і Соколи, тож усюди мають вони повести вправи рухові чи спортові, бо, як влучно висловився, один з чільних провідників цего руху: „руханка се лік на лінь, кириню і байдужність“.

В Соколі Батькови зачинаються повакаційні вправи покищо в отсих відділах: Члени второк і пятниця від год. 8—9. Члениці понеділок, середа від год. 6—7. Молодь старша второк, пятниця від год. 6—7. Молодь молодша второк, пятниця від год. 4—5. Реміснича молодь четвер, субота від год. 8—9. Учительський Кружок в понеділок від год. 8—9·30.

Оплата місячно для молоді старшої і молодшої 100 мп., для ремісничої даром. До вправ потрібні ходачки. Учителі дають свою працю даром.

Вправи зачнуться 11. с. м. Що до инших чет буде невдовзі оголошення.

Руханкова секція С. Б.

✝ Посмертні згадки.

Август Дермаль, бувший довголітний управитель Книгарні Наукового Товариства ім. Шевченка у Львові, вмер 19. лютого ц. р. в Киіві з голоду та холоду. Покійник положив був великі заслуги коло організації українського книгарства, був перший, що злучив його з загально-европейським книгарством, надав йому европейський вигляд та положив великі заслуги коло виховання фахових книгарських українських сил. І тільки війна перервала цю його вартісну працю. А саме 1915 р. був вивезений Москалями в глибину Росії. Справді революція дала йому змогу вернути знов на Україну, а саме до Києва, де він знов працював в українських видавничих інституціях, але повернути до Львова, мимо усіх старань, йому не удалося. Там, у Київі захопила його і большевицька заверуха. Одначе він, людина наскрізь чесна та солідна, яка привикла жити тільки працею та трудом, не вмів примінитись до диких відносин, заведених большевицькою владою, опертих на висмоктуванню останніх сил з людини, не даючи їй ніякого за це матеріяльного забезпечення, а при тому не маючи ніяких знайомих у Київі, вмер з біди, постійного недоїдання, в бруді та холоді зимою ц. р. в Київі. Земля пером сему чесному працівникови на полі української культури.

ОПОВІСТКИ.

Сходини Кружка УЛТ. ім. князя Льва на Личакові відбудуться в неділю 10 с. м. о год. 6. вечером. — Виділ. 640 1—1

До відома ґимназістам бажаючим студіювати техніку. Заходом Товариства українських студентів політехніки „Основа" у Львові, розпочинається дня 15. вересня 1922 р. Приготовляючий Курс нарисової геометрії. Оплата 1.000 мп. Інформації і зголошення: „Українська Бесіда" Львів вул. Рутовського ч. 22 від 5—7 попол. 622 3 3

Український театр Когутяка потребує сопранів і примадонни. Письменні зголошення Станиславів вул. Собіського ч. 42. 612 2—2

Дипльомована консерватористка з державним іспитом, ученица проф. Курца, СТЕФАНІЯ НАДРАГА уділяє лекції гри на фортепяні і приготовляє до державного іспиту між 3—6 Львів, Городецька 22, I 617 2—3

Олена Мойсейовичева, оперова співачка заграничних сцен, веде школу співу та приготовляє на сцену і естраду. Зголошення від 3—5. Львів, вул. Льва Сапіги ч. 51. 628 2—3

Січ в Горбачах уладжує в неділю 10. вересня СІЧОВИЙ ФЕСТИН зі Січовими вправами. 641 1—1

На „Рідну Школу" зложили проф. Волод. Маслюк замість телеграми з приводу вінчання Вп. Миронів Луцьких 500 мп.; Кошичі: Скальський Іван 40 кор. ч. Сербівка Іван 35 кор. ч., Федак Микола 30 кор. ч., Сех Михайло 20 кор. ч., Ярош Йосиф 20 кор. ч., Ясінський Петро 20 кор. ч., Оліярник Стефан 10 кор. ч. Сенишин Іван 10 кор. ч., Тесляк Альфред 10 кор. ч. XI 1—1

ЛИСТУВАННЯ.

(Запити і відповіди).

Бувшого військового духовника в Винниці **о. І. Лебедовича** прошу ласкаво подати свою адресу. Евген Винярський, Львів Пільна 21. 642 1—1

Дрібні оголошення.

ВІДНАЙМУ покій з харчем або без. — Лісна 6. — Мриґлоцький. 645 1—2

ДЯКІВ Григорій уч. II. ґімн. пропав без сліду підчас прогульки в околицях Станиславова — хлопець малий, сухорлявий, бльондин, має чорну підшкірну пляму на лици під лівим оком величини відтиску пушки пальця, на носі, бороді і з заду на голові має шрам від розбиття. Хто знав би що небудь про него зволить ласкаво зголосити за великою винагородою до брата Йосифа Дяків Доброводи п. Монастириска. 489 3—3

ІНСТРУКТОРА здібного до 2 (двох) учеників з вищих кляс ґімн. пошукую сейчас. Божейко, парох в Ставчанах коло Львова. 636 2—3

ПРЯМОДЕРЖАКИ для шкільної молоді проти твореняся горбів. Гумові панчохи на жиляки ніг. Черевні опаски на ґумах для жінок. Бандажі системи д-ра Ляведана проти найбільшого випадання матиці. Бандажі руптурові (Leistenbodenbruch) і т. п. Цінники даром Б. Полячек, Самбір 105. 2-7

ОКОЛО 40 моргів ґрунту в одним комплексі на передмістю повітового міста Сх. Галичини 3. км. від залізничої стації, без будинків, відкритий вже нафтовий терен до сейчасної продажі. Інформацій уділяє Д-р Бернард Крайсберґ в Дрогобичі. 605 4—6

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

За редакцію відповідає Володимир Целевич.

З друкарні Спілки „Діло“ Львів, Ринок ч. 10